

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему: «Облікова політика в системі менеджменту
підприємства»

Виконала: Мізера Вікторія Юріївна
студентка заочної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:
к. е. н., доцент Кушнір О.К.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

м. Кам'янець-Подільський, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ	7
1.1. Сутність та зміст облікової політики підприємства	7
1.2. Класифікація факторів впливу на формування облікової політики в системі управління підприємством	11
1.3. Облікова політика як інструмент менеджменту на підприємстві	13
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «АГРАРНА КОМПАНІЯ 2004».....	22
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика приватного підприємства «Аграрна компанія 2004».....	22
2.2. Фінансова характеристика підприємства	29
2.3. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	41
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	49
3.1. Особливості зміни облікової політики в сучасних умовах	49
3.2. Напрями оптимізації положень облікової політики ПП «Аграрна компанія 2004» щодо доходів, фінансових інструментів та забезпечень	55
3.3. Шляхи удосконалення складових формування облікової політики в системі управління підприємством	61
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми. Виробничо-господарська діяльність підприємства здійснюється в парадигмі впливів зовнішнього і внутрішнього середовищ, динаміка змін безперервна, відповідних змін зазнає як виробничі та функціональні механізми такі і система обліку. Облік та його політика здійснення є відображенням самих принципів змін, він в цифровому вимірі відображає увесь процес. Комплекс виробничо-господарських відносин передбачають існування альтернатив щодо методів, процедур та принципів ведення обліку. Оскільки для прийняття ефективних управлінських рішень та їх реалізації потрібна чітко визначена система обліку, яка базується на виваженій обліковій політиці, комплексі правил, процедур і методик, які регламентують порядок спостереження, фіксації, обробки та узагальнення показників господарської діяльності. Облікова політика є формуючим базисом економічного суб'єкта, яка відображає отримані результати в цифровому виразі, що в свою чергу дозволяє змодельовати обліковий процес з урахуванням стратегії його розвитку. В результаті чого облік одночасно відображає зріз змін виробничо-господарської діяльності та одночасно сам проходить процес модернізації, оптимізації, уніфікації та зміни принципів відображення даних за інноваційним принципом.

Весь спектр питань, що пов'язані з теоретичними, методичними та організаційними аспектами, при формуванні облікової політики підприємств нині залишаються актуальними та знаходяться в процесі постійного дослідження. Проведене нами дослідження наукової літератури показало що невирішеними є питання генезису та філософії облікової політики, особливостей облікової політики підприємств різних організаційно-правових форм та розмірів, облікової політики для цілей управлінського обліку, моніторингу, моделювання облікової політики тощо.

Проблематика облікової політики підприємств завжди вивчалися багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими. Значний вклад у розвиток

теорії та методики облікової політики внесли вітчизняні вчені, зокрема: Р.Ф. Бруханський, І.М. Белова, С.Ф. Голов, Г.М. Давидов, Т.В. Дідоренко, І.В. Жиглей, В.П. Завгородній, Л.М. Кіндрацька, М.В. Кужельний, Ю.А. Кузьмінський, І.Д. Лазаришина, С.О. Левицька, С.Ф. Легенчук, Л.Г. Ловінська, та інші.

У своїх працях автори поглиблюють та розширюють сутність облікової політики, обґрунтовують її історичну необхідність, досліджують її нормативно-правове забезпечення, розглядають її складові, значну увагу приділяють місцю розпорядженню про облікову політику та методиці його розробки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до програм та планів науково-дослідних робіт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій ХХІ ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955).

Метою роботи є розкриття сутності облікової політики, її завдань і функцій.

Для досягнення мети були визначені такі **завдання**:

- дослідити сутність облікової політики, що розкривається в нормативно-законодавчій базі України та міжнародній системі стандартів;
- розглянути підходи до систем принципів та етапів формування облікової політики;
- ґрунтовно опрацювати окремі міжнародні та національні стандарти у розрізу теми внесення змін до облікової політики;
- надати характеристику та проаналізувати фінансово-економічні показники діяльності ПП «Аграрна компанія 2004»;
- проаналізувати основні положення облікової політики ПП «Аграрна компанія 2004»

- дати рекомендації щодо удосконалення облікової політики для ефективного управління підприємством.

Об'єктом дослідження є процес формування облікової політики підприємства в умовах трансформації обліку та звітності за ПП «Аграрна компанія 2004».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й організаційні аспекти формування облікової політики підприємств та її правове забезпечення в інформаційному обліковому забезпеченні управління підприємствами.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні теоретичних, методичних й організаційних засад формування облікової політики підприємств та обґрунтуванні рекомендацій щодо їх використання у господарській діяльності.

Методи дослідження:

- діалектичний метод, що забезпечує розкриття сутності облікової політики, її завдань і функцій;
- наукового пізнання, системному підході до розглянутих проблем, вивченні їх взаємозв'язку та розвитку;
- графічний (для представлення динаміки змін фінансово-економічних показників)
- економіко-статистичний (для побудови таблиць фінансової діяльності підприємства);
- метод формалізації (для побудови формул);
- метод групування, фінансових коефіцієнтів, анкетування та опитування, наукова абстракція.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані наукові ідеї, рекомендації, висновки можуть використовуватись для вирішення нагальних проблем управління в спектрі формування ефективної облікової політики, яка одночасно є і механізмом

управлінської діяльності і елементом інноваційного впливу, що в свою чергу створює конкурентні переваги підприємства (організації) у сучасних економічних умовах.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати кваліфікаційної роботи представлені у вигляді тез «Облікова політика в системі менеджменту підприємства».

Публікації. Результати досліджень опубліковані у збірнику наукових матеріалів LVV Міжнародної інтернет конференції «WAR CHALLENGES IN MODERN SCIENCE» 16-17 листопада 2023 р., Канада, Оттава

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота на тему: «Облікова політика в системі менеджменту підприємства» містить 75 сторінок, 7 таблиць, 2 формули, 14 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел нараховує 61 найменувань.

В роботі було проаналізовано діяльність приватного підприємства «Аграрна компанія 2004», розглянуто та проаналізовано фінансову звітність підприємства за 2020-2023 рр., ознайомилися з Положенням про облікову політику підприємства та виявлено певні недоліки.

Обліковий процес на досліджуваному підприємстві залежить від ефективно організованого взаємозв'язку між структурними підрозділами, зокрема, бухгалтерською службою та службою складського господарства.

В результаті проведеного дослідження було виявлено:

- нестійкий фінансовий стан підприємства, спричинений значними сумами дебіторської заборгованості;
- неефективне використання програмного забезпечення організації обліку на підприємстві;
- відсутність автоматизованого обліку матеріальних ресурсів за наявності значної їх кількості.

Пропозиції щодо покращення організації обліку на ПП «Аграрна компанія 2004»:

- для посилення контролю, з метою зменшення заборгованості, запропоновано певні коригування та доповнення до облікової політики в частині організації обліку дебіторської заборгованості;
- повна автоматизація обліку запасів в єдиній інформаційній базі з урахуванням вимог правового поля.

Вдосконалення організації облікового процесу на підприємстві, облікової політики та використання програмного забезпечення для автоматизації складського обліку нададуть можливість посилити контроль за матеріальними та фінансовими потоками з метою покращення фінансового стану підприємства ПП «Аграрна компанія 2004».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ачкасов А. Є., Косяк А. П., Конспект лекцій з дисципліни «Організація обліку» Харків: ХНАМГ, 2010. 134 с.
2. Барановська Т. В. Облікова політика : рівні, суб'єкти, складові Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2003. № 3 . С. 18-26.
3. Білуха М. Т. Судово-бухгалтерська експертиза : [підручник] Київ: Вид.компанія «Воля», 2004. 656 с.
4. Бутинець Ф.Ф., Малюга Н. М., Бухгалтерський облік : облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденції рахунків, звітність : навч. посіб. Житомир : Рута, 2000. 640с.
5. Бутинець Ф. Ф., Теорія бухгалтерського обліку: Підручник Вид. 2-е, доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2000. -640 с.
6. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця та к.е.н., доц. М.М. Коцупатрого. Житомир: ПП «Рута», 2003. 512 с.
7. Бляхарчук М. О. Формування облікової політики в системі управління підприємством: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Бляхарчук Марія Олександрівна; Національного університету водного господарства та природокористування. Рівне:, 2016 – 305с
8. Бляхарчук М. О. Прийняття тактичних та стратегічних управлінських рішень на основі інформації підготовленої з використанням облікової політики для управлінських цілей // Транснаціоналізація економічних систем: тенденції та перспективи розвитку: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 квіт. 2014 р.). – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 282-284

9. Годнюк І., Шевчук Н. Облікова політика та її вплив на діяльність підприємства в умовах воєнного стану. Економічні горизонти. 2023. № 2(24). С. 110-119.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
11. Голов С. Ф., Костюченко В.М., Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади і коментарі Київ : Лібра, 2001. 840 с.
12. Голов С. Ф. Управлінський облік. Київ: Лібра, 2004. – 703 с.)
13. Давидюк Т.В. Манойленко О.В., Ломаченко Т.І., Резніченко А.В., Бухгалтерський облік : навч. посібник. – Харків: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
14. Житний П. Організаціо-методологічні засади формування облікової політики підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2006. - №3. С. 3-10.
15. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово–промислових систем: методологія та організація: монографія. Луганськ: ім. В. Даля, 2007. 352 с
16. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними і національними стандартами : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
17. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
18. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>
19. Зміна облікової політики в умовах війни. Газета «Все про бухгалтерський облік». 2022. URL: <https://gazeta.vobu.ua/archives/30704>

20. Каменська Т.О. Формування облікової політики згідно МСФЗ. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2015. №2. С.71-81
21. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.
22. Коваль Л. В. Облікова політика в управлінні підприємством Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». - 2019. - № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7048> (дата звернення: 20.09.2023).
23. Колос І. Формування раціональної облікової політики підприємства Вісник податкової служби України. 2002. № 47. С. 47-54
24. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 696с.
25. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : Навчальний посібник Київ: Центр навчальної літератури. 2008. 608 с.
26. Лучик Г.М. Облікова політика як інструмент формування обліково–аналітичної інформації в управлінні. URL: <file:///C:/Users/admin/Desktop/62.pdf> (дата звернення: 28.05.2023).
27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). «Основні засоби» - IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та [...] IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. - [Електронний ресурс]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text
29. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 (МСФЗ 15) «Дохід від договорів з клієнтами» IFRS; Стандарт, Міжнародний документ від

- 16.09.2017. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf
30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 (МСФЗ 9) «Об'єднання бізнесу» IFRS; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97%203_ukr_2022.pdf
31. Міжнародні стандарти фінансової звітності : навч. посібник укл. М.М. Танасієва, Т.М. Ковальчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с.)
32. Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>
34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246 - НКВ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

- 37.Облікова політика: [навчальний посібник] за ред. Г.М. Давидова. Київ: Знання, 2010. 479 с
- 38.Особливості облікової політики в умовах воєнного стану. Юдей. Юридична фірма. 2022. URL: <https://yudey.com.ua/novyny/383-osoblyvosti-oblikovoi-polityky-v-umovakhvoiennoho-stanu> (дата звернення: 15.08.2023)
- 39.Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2005. 420с.
- 40.План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва затверджений Наказом Мінфіну України від 19.04.2001 р. № 186. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (дата звернення: 15.10.2023)
- 41.Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2000. 460 с
- 42.Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 [Електронний ресурс]. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>
- 43.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 № 137, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.06.1999 за № 392/3685. URL:www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 17.10.2023)
- 44.Правдюк Н.Л. Коваль Л. В., Коваль О. В., Облікова політика підприємств: навчальний посібник Київ:, Центр учбової літератури, 2020. 647 с.
- 45.Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія Тернопіль: Економічна думка,1999. 422 с.

- 46.Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія. –Тернопіль: Карт-бланш, 2010. 260 с
- 47.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV дата оновлення 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
- 48.Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. [Електронний ресурс]. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text>
- 49.Садовська І.Б. Божидарнік Т.В., Нагірська К.С., Бухгалтерський облік навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013 688с.
- 50.Садовська І. Б. Взаємодія управлінського обліку з локальними економічними системами. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=66912> (дата звернення: 21.09.2023)
51. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах : навч. посіб. С. В. Свірко. Київ: КНЕУ, 2006. 380 с
- 52.Січ О., Любанова А. Облікова політика підприємства. Головбух. 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/6018-qqq-17-m1-13-01-2017-oblkova-poltika-pdprimstvaza-yakim-standartom>» (дата звернення: 18.11.02023)
- 53.Стеців І.І. Організація облікового процесу в умовах реформування системи бухгалтерського обліку України (на прикладі малих підприємств): Автореф. дис. к.е.н.: 08.06.04 / Львівська комерційна академія. – Львів, 202. – 19с
- 54.Тарасенко І. О. Фінанси підприємств : підруч. для студентів ВНЗ напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2015. 359 с.
- 55.Томілін О.О., Гаврилова О. А.,Теорія Мирошниченко А. О., бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Полтава, 2011.305 с.
- 56.Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект: монографія А.С.

- Даниленко, О.М. Варченко, І.В. Свиноус та ін.; за ред.О.М. Варченко. - Київ: 2019. - 288 с.
- 57.Харламова О. Принципи бухгалтерського обліку і фінансової звітності за МСФЗ: проблеми термінологічної формалізації. Бізнесінформ. 2015. № 7. С. 218–222.
- 58.Хомин П. Я. Облікова політика в контексті методологічного обґрунтування сутності дефініцій. Університетські наукові записки. 2017. №3 (23). С. 259–263
- 59.Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Київ : Знання, 2004. 447 с.
- 60.Ягмур К. А. Принципи побудови облікової політики підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Economics/46816.doc.htm
- 61.Яцишин, С., Цюпак, М. Я. Теоретичні аспекти та нормативні вимоги щодо зміни облікової політики підприємства. Формування системи і механізмів обліково-аудиторського та аналітичного забезпечення конкурентноспроможного розвитку підприємств реального сектору економіки України (11-12 грудня 2012 р.) 2012. С. 183-186